MALTA

QORTI TA' L-APPELL

**S.T.O. PRIM IMHALLEF
VINCENT DE GAETANO**

**ONOR. IMHALLEF
ANTON DEPASQUALE**

**ONOR. IMHALLEF
ALBERT J. MAGRI**

Seduta tal-25 ta' Settembru, 2006

Appell Civili Numru. 568/1996/1

**Joseph Vella, Joseph Zammit
u martu Victoria Zammit**

v.

**Nazzareno Farrugia
u martu Maryanne Farrugia**

Il-Qorti:

Rat l-att ta' citazzjoni pprezentat fil-Prim Awla tal-Qorti Civili illi permezz tieghu l-atturi, wara illi ppremettew illi in

forza ta’ kuntratt fl-atti tan-Nutar Dottor Pierre Falzon datat hdax ta’ Awissu 1994, il-konvenuti kienu assenjaw b’titolu ta’ lokazzjoni il-*laundry* bla numru izda bl-isem ta’ *Maryanne’s Laundry garage* numru wiehed fi New Street off Saint Margaret Street, Siggiewi u dana versu dawk il-pattijiet u kundizzjonijiet hemm stipulati fl-istess kuntratt (Dok A); illi l-istess kuntratt *si tratta* ta’ lokazzjoni ta’ negozju liema negozju kellu jinkludi dawk il-permessi kollha mehtiega skond il-ligi biex jigi gestit tali negozju; illi difatti l-istess permessi ghal dan in-negozju kellhom iduru a favur tal-atturi zmien xahrejn mid-data ta’ l-istess kuntratt; illi l-istess negozju kien jinkludi wkoll diversi attrezzaturi u makkinarju intrinsikament konnessi ma’ dan il-generu ta’ negozju; illi l-istess atturi ntrabtu li jhallsu korrispettiv ghall-akkwist tal-makkinarju u attrezzaturi elenkati fl-istess kuntratt, liema korrispettiv però jirrifletti mhux biss il-prezz tal-istess makkinarju izda wkoll il-korrispettiv tal-avvjament tal-istess negozju kif ser jigi ppruvat ahjar waqt is-smiegh ta’ din il-kawza; illi l-konvenuti naqqsu (*sic*) mhux talli li jdawwru l-permessi tan-negozju in kwistjoni zmien xahrejn mid-data tal-kuntratt izda sahansitra ghadhom sal-gurnata tallum ma dawwrux l-imsemmija permessi; illi rrizulta sussegwentement ghal(l-) kuntratt ta’ lokazzjoni illi certu makkinarju u attrezzaturi meritu tal-istess ftehim u li huma indispensabbli ghal negozju ta’ dan il-generu, ma kienux koperti bil-permessi mehtiega mill-awtoritajiet koncernati; illi difatti saru diversi rapporti lill-pulizija mill-girien dwar it-thaddim u presenza ta’ certu makkinarju f’din il-*laundry*; illi difatti l-istess atturi gew diversi drabi mwissija mill-pulizija sabiex ma jhaddmux dan il-makkinarju; illi ma hux koncepibbli li n-negozju ta’ *laundry* jista’ jigi gestit minghajr dan il-makkinarju mhux kopert bil-permessi; illi meta l-konvenuti dahhlu (*sic*) fi ftehim mal-atturi fuq il-kuntratt Dok A, huma kienu ben konsapevoli ta’ dan in-nuqqas ta’ permessi dwar certu makkinarju indispensabbli ghal tali negozju però ghazlu appositament li jzommu lill-atturi fl-oskurità ta’ dawn il-fatti u dan kif ser jigi ppruvat waqt it-trattazzjoni ta’ dan il-kaz; illi l-atturi ma kienux jidhlu ghal dan in-negozju li kieku kienu a konoxxenza tal-fatti kollha u cioè li certu makkinarju indispensabbli ma kienx kopert bil-permessi mehtiega; illi ghalhekk il-

kunsens moghti fuq il-kuntratt in kwistjoni huwa vizzjat *ai termini* ta' l-artikoli 974, 976(1) u 981 Kap 16 tal-Ligijiet ta' Malta; illi ghalhekk l-istess kuntratt fuq citat ghandu jigi meqjus bhala null u bla effett; talbu ghaliex dik il-Qorti m'ghandhiex: 1. tiddikjara illi l-kunsens moghti fuq l-istess kuntratt jinsab vizzjat *ai termini* ta' l-artikoli 974, 976(1) u 981 Kap 16 tal-Ligijiet ta' Malta minhabba ragunijiet imputabbli lill-istess konvenuti; 2. konsegwentement tiddikjara li l-istess kuntratt ta' lokazzjoni u trasferiment ta' mobbli ghandu jitqies bhala null u bla effett; 3. tillikwida l-ammonti kollha mhallsa mill-atturi lill-konvenuti kemm bhala kirjiet kif ukoll bhala korrispettiv ghall-makkinarju u attrezzaturi trasferiti; 4. tordna lill-konvenuti jhallsu l-ammont hekk kif likwidat; 5. tiddikjara lill-konvenuti responsabbli ghad-danni konsegwenzjali sofferti mill-atturi; 6. tillikwida dawn id-danni konsegwenzjali jekk ikun il-kaz permezz ta' periti nominandi; 7. tordna lill-konvenuti jhallsu id-danni konsegwenzjali hekk kif likwidati; 8. tinnomina nutar pubbliku sabiex jippubblika l-kuntratt relattiv inkluz ghall-kancellament tal-garanzija ipotekarja moghtija mill-atturi u kuraturi sabiex jidhru fuq l-istess kuntratt ghal eventwali kontumacja; bl-ispejjez u bl-interessi skond il-ligi kontra l-konvenuti ingunti ghas-subizzjoni;

Rat id-dikjarazzjoni ta' l-atturi, guramentata minn Joseph Zammit, u l-lista tax-xhieda relativa;

Rat in-nota ta' eccezzjonijiet tal-konvenuti illi biha eccepew:

(1) Illi t-talba attrici hi assolutament bla bazi kemm fil-fatt kif ukoll fid-dritt stante li mhux minnu li l-kunsens taghhom gie karpit b'qerq jew minhabba zball sostanzjali. Dippju la jeziztu l-estremi tal-qerq u lanqas tal-izball sostantiv. Il-verità hi ben xort'ohra in kwantu l-atturi bdew jippretendu tnaqqis fl-ammont stipulat ghax-xiri minnhom tal-makkinarju u attrezzaturi;

(2) Effettivament l-atturi intavolaw din il-kawza wara domandi ripetuti ghall-hlas *da parte* tal-eccipjenti;

(3) Bla pregudizzju ghall-premess u *stricto jure* l-bejgh ma sarx lanqas bil-garanzija tal-permessi relattivi tal-oggetti mibjugha;

(4) Il-lista tax-xhieda akkompanjanti c-citazzjoni tal-atturi ma hijiex ghall-kollox konformi mal-ligi, ex Artikolu 156(4) Kapitolu 12;
Salvi eccezzjonijiet ohra;

Rat id-dikjarazzjoni guramentata tal-konvenuti u l-listi tax-xhieda relativa;

Rat is-sentenza tas-sebgha u ghoxrin (27) ta’ Frar, 2003 illi permezz taghha l-Prim Awla tal-Qorti Civili ddecidiet hekk:
“… filwaqt li tichad l-eccezzjoniet kollha tal-konvenuti, u filwaqt li tichad is-sitt (6) u sebgha (7) talba attrici minhabba nuqqas ta’ provi *da parte* tal-atturi, tilqa’ t-talbiet attrici l-ohra kollha bil-mod kif premess, b’dan illi:-

1. Tiddikjara illi l-kunsens moghti fuq l-istess kuntratt jinsab vizzjat *ai termini* tal-artikoli 974 u 981 Kap 16 tal-Ligijiet ta’ Malta minhabba ragunijiet imputabbli lill-istess konvenuti konsistenti f’eghmil doluz prattikat mill-konvenuti ghad-dannu tal-istess atturi;

2. Konsegwentement tiddikjara li l-istess kuntratt ta’ lokazzjoni u trasferiment ta’ mobbli ghandu jitqies bhala null u bla effett;

3. Tillikwida l-ammonti kollha mhallsa mill-atturi lill-konvenuti kemm bhala kirjiet kif ukoll bhala korrispettiv ghall-makkinarju u attrezzaturi trasferiti fl-ammont ta’ disgha u ghoxrin elf lira u tlett mija u tmenin elf [*recte*: tlett mija u tmenin] lira Maltija (Lm29,380);

4. Tordna lill-konvenuti jhallsu l-ammont hekk kif likwidat ta’ disgha u ghoxrin elf lira u tlett mija u tmenin elf [*recte*: tlett mija u tmenin] lira Maltija (Lm29,380);

5. Tiddikjarja lill-konvenuti responsabbli ghad-danni konsegwenzjali sofferti mill-atturi;

6. Tichad din it-talba ghall-likwidazzjoni ta' dawn id-danni konsegwenzjali minhabba nuqqas ta' provi;

7. Tichad din it-talba biex tordna lill-konvenuti jhallsu lill-atturi d-danni konsegwenzjali stante nuqqas ta' provi;

8. Tinnomina lin-Nutar Carmelo sive Charles Mangion bhala Nutar Pubbliku sabiex jippublika l-kuntratt relattiv inkluz ghall-kancellament tal-garanzija ipotekarja moghtija mill-atturi u tinnomina bhala kuratur lill-Dr. Robert Abela sabiex jidher fuq l-istess kuntratt ghall-eventwali kontumaci fuq l-istess att.
Bl-ispejjez kollha u bl-interessi legali mid-data tal-pagamenti effettivi tal-kirjiet imhallsa u l-pagamenti akkont tal-prezz tal-attrezzaturi sal-effettiv pagament kontra l-konvenuti";

u dana wara illi kkunsidrat hekk:
"Illi l-kawza odjerna hi bbazata fuq l-Artikoli 974, 976(1) u 981 tal-Kodici Civili, Kap. 16 tal-Ligijiet ta' Malta. L-atturi, *di fatti*, qed isostnu li l-kunsens taghhom ghall-kuntratt datat 11 ta' Awissu 1994 meta l-konvenuti assenjawlhom b'titolu ta' lokazzjoni l-*laundry* (bhala '*going concern*' inkluz il-makkinarju) kien vizzjat minhabba zball sostanzjali kif ukoll ghax gie karpit b'qerq.

"Illi kif inghad fis-sentenza *Godfrey Aquilina noe vs Vincent Borg et* (P.A. (AJM) 10 ta' Marzu 1997 - Vol. LXXXI.iii.44), '*il-kuntratti u konsegwentement l-obbligazzjonijiet naxxenti minnhom, jistghu jigu rexissi jekk jonqos xi wiehed jew izjed mill-elementi essenzjali mehtiega ghall-validità ta' kuntratt u cioè kapacità, kunsens, oggett u kawza lecita*.'

"Illi ghalhekk il-kunsens tal-persuna li tassumi l-obbligazzjoni huwa element essenzjali ghall-ezistenza ta' l-istess obbligazzjoni. Illi skond l-artikolu 974 tal-Kap 16:
'*jekk il-kunsens ikun gie moghti bi zball, jew mehud bi vjolenza jew b'ghemil doluz, ma jkunx jiswa*.'
"Illi l-artikolu 976(1) jipprovdi hekk:-

'*L-izball dwar il-fatt ma jgibx in-nullità tal-kuntratt hlief meta jaqa' fuq is-sustanza nfisha tal-haga li tkun l-oggett tal-ftehim*.'

"Illi fis-sentenza *A. Aquilina et vs Av. Dottor A. H. Farrugia noe* (P.A. (RCP) 22 ta' Mejju 2001 - Cit. Nru. 2689/96/RCP) gie kkwotat is-segwenti:-

'*Illi dwar vizzju tal-kunsens minhabba zball, il-ligi tiddistingwi bejn zball dwar il-ligi li ma jgibx nullità hlief meta dan ikun il-kawza wahdanija jew ewlenija tieghu, u zball ta' fatt li ma jgibx in-nullità tal-kuntratt hlief meta jaqa' fuq is-sustanza nfisha tal-haga li tkun l-oggett tal-ftehim (Art 975 u 976 tal-Kap 160*).

'*Illi dejjem gie ritenut mill-Qrati taghna li biex jaghti lok ghat-thassir tal-kuntratt l-izball ta' fatt irid ikun zball sostanzjali. Il-Qorti ta' l-Appell fis-sentenza tat-30 ta' Marzu, 1936 fl-ismijiet 'Alessandro Portanier vs Paolo Dalli' irriteniet li 'errore di fatti' ma jgibx ghan-nullità tal-konvenzjoni 'se quando cade sulla sostanza stessa della cosa che ne è l'oggetto'. In sostenn ta' dan saret referenza ghal dak li jinghad minn l-awtur Franciz Laurent (Vol XV, p 455) li fuq dan il-kuncett qal hekk: 'Pothier ci dirà ciò che bisogna intendere per errore sulla sostanza della cosa. L'errore annulla che le parti hanno avuto principalmente di mira e che forma la sostanza di questa cosa. L'errore sulla sostanza è dunque un errore sulla qualità, ma non ogni errore sulla qualità è sostanziale; bisogna che esso cada su di una qualità principale, ed è l'intenzione delle parti quello che deve decidere se una qualità è o no principale. È il caso di applicare il principio di Domat: Le parti non avrebbero contrattato se avessero saputo che la cosa non aveva quella qualità che esse le supponevano; l'errore sarà sostanziale*' (*Godfrey Aquilina noe vs Vincent Borg et* - P.A. (AJM) 10 ta' Marzu 1997 - Vol LXXXI.iii.44).

"Illi nfatti, fis-sentenza *Sacerdot C. Caruana et vs M. Bugeja* (A. C. 5 ta' April 1922 - Vol. XXV.ii.81) illi '*… per invalidare una transazione per errore sull'oggetto, pertanto, l'errore deve aver avuto tanto peso subiettivo*

sull'animo del contraente, da rendere certo che questi, in difetto di quell'errore, non sarebbe intervenuto …'.

"Illi mbaghad fis-sentenza *Onorato Pisani vs Negte. Joseph Mamo noe* (A.K. 7 ta' Novembru 1933 - Vol. XXVIII.i.1218) intqal li '*… l'errore, per essere causa di vizio del consenso, deve essere scusabile. La dottrina da accettarsi nella soggetta meteria è quella secondo cui l'errore non può addursi quando è l'effetto di grande negligenza, per sui il contraente avrebbe potuto accorgersi dell'errore anche con lieve diligenza, perchè in tale caso è da applicarsi la massima qui sua culpa damnum sentit, non videtur damnum sentire. Ed in applicazione di tale dottrina, la Corte di Appello di Sua Maestà, il dì 28 marzo 1909, in re Axisa vs Aquilina (Collez. Vol. XVII.i.108) ritenne che: una dichiarazione di un fatto inserto in un contratto non si può impugnare per causa d'ignoranza o di errore, quando colui che la impugna non poteva, nel momento di tale dichiarazione, trovarsi in istato di tale ignoranza od errore*.'

"Illi dan kif gie kkonfermat fis-sentenza *M. G. Philips vs R. Storace et* (A.K. 14 ta' Frar 1941 - Vol. XXXI.i.12), kif ukoll *C. Zarb et vs G. Xuereb* (A.K. 13 ta' Ottubru 1998 - Col. LXXXII,ii,1027) fejn intqal illi:

'*Zball ta' fatt jipproduci n-nullità tal-konvenzjoni meta jaqa' fuq is-sustanza tal-haga li tifforma l-oggett tal-konvenzjoni hija l-opinjoni preferibbli li l-kelma 'sustanza' ghandha tittiehed bhala sinonimu ta' 'kwalità sostanzjali' u li din il-kwalità tiddependi mill-intenzjoni tal-partijiet* (Vol. XXXII.ii.157).'

"Illi l-artikolu 981 jippreskrivi li l-ghemil doluz huwa motiv ta' nullità tal-ftehim, meta l-inganni maghmulin minn wahda mill-partijiet ikunu tali li minghajrhom il-parti l-ohra ma kienitx tikkuntratta. Izda l-istess artikolu jkompli jghid li dan l-ghemil doluz ma jistax ikun prezunt, imma ghandu jigi ppruvat.

"Illi fl-ewwel lok jinghad li fis-sentenza *G. Germani Mifsud et noe vs Chierico F. Bonnici* (A.K. 4 ta' Gunju 1910 - Vol. XXI.ii.63) il-Qorti tenniet li :-

'*… è mestiere osservare che ogni uomo savio e prudente, prima di fare una promessa, deve prendere le necessarie cautele esatte dal proprio interesse, e se egli non le ha prese, la legge non gli deve nè protezione nè difesa 'Leges vigilantibus prosunt' imperocchè se così non fosse, la stessa mala fede trarrebbe profitto dalla facilità di far rescindere le convenzioni, per esimersi dall'obbligo di rispettare i patti che sarebbero i più legittimi*.'

"Kif ukoll:-

'*Se non è stata impiegata una scaltrezza ed un artifizio riprovato dall'onore per cui anche un uomo accorto sarebbe caduto nel laccio tesoghli, il tribunale non può as*[*c*]*oltare la voce di colui che non può la slealtà altrui senza gettare sopra se stesso la taccia di spensierato ed imprudente, quando la sua cieca ed incompatibile fiducia poteva molto facilmente essere istruita*.'

"Illi skond is-sentenza *N. Dimech vs Nobbli Markiz N. Zimmermann Barbaro et* (A.K. 7 ta' Dicembru 1935 - Vol. XXIX.ii.832) mhux kwalunkwe ngann ta' kontraent wiehed ghad-dannu ta' l-iehor jammonta ghad-*dolo* rikjest mill-ligi bhala motiv ghall-annullabilità ta' kuntratt. L-ingann irid ikun tali li ma jhallix lill-kontrajent ingannat il-kuxjenza ta' dak li kien qieghed jaghmel u l-indipendenza tal-kunsens tieghu; u tali wkoll li minghajru ma kienx jikkuntratta. Id-*dolo* jipproduci l-izball u dan irid ikun invincibbli. Ukoll inghad li bhal ma mhux kwalunkwe skaltrezza pratikata ghad-dannu ta' haddiehor taqa' taht is-sanzjoni tal-ligi, hekk ukoll mhux kull kredulità zejda taqa' taht il-protezzjoni taghha.

"illi *inoltre* fis-sentenza *E. Sciberras vs Nobbli N. Zimmermann Barbaro* (A.K. 13 ta' Frar 1946 - Vol. XXXII.ii.223) il-Qorti ghamlet is-segwenti konsiderazzjonijiet:-

'*Illi, kif josserva l-Baudrey, l-annullabilità ta' kuntratt bazata fuq ghemil doluz tissuponi wkoll l-izball li waqa' fih il-kontraent li jaghmel l-istanza ta' annullament minhabba l-ghemil doluz ta' l-iehor; imma b'din id-differenza, illi mentri l-izball, bhala motiv per se indipendentement mill-ghemil doluz, hemm bzonn li jaqa' fuq is-sustanza tal-haga, inveci l-izball effett tal-ghemil doluz ma hemmx bzonn li jaqa' fuq is-sustanza tal-haga (ara loc. Cit. Pg 160, para 117). L-istess jghid il-Laurent (Principi Dto. Civ. Vol. XV p. 463 para. 522) bil-kliem '… il dolo è sufficiente anche quando l'errore che dal medesimo risulta non è sostanziale'*.

'*Illi kif josserva l-Laurent (loc. cit. para. 524) 'ogni vizio del consenso è individuale e deve essere valutato dal punto di vista della persona che contratta. Il magistrato deve mettersi al posta di quella per determinare l'influenza che i fraudolenti raggiri hanno potuto esercitare sull'animo di lui …'. L-istess ighid il-Planiol 'Dol civil et dol criminal' no. 37, pag. 571, u l-Baudrey, loc. cit. para. 103, bil-kliem:- 'Per conseguenza, nel valutare i fatti che lo costituiscono, dobbiamo chiederci se la persona che ha acconsentito fosse più o meno intelligente, se date le circostanze fosse più o meno facile ingannarla'*.

'*Illi r-ricerka jekk l-ghemil doluz kienx kif ghall-finijiet ta' din l-azzjoni hemm bzonn li jkun, jigifieri determinanti, hija wahda ta' fatt, li ghandha tigi meqjusa fic-cirkustanzi partikolari ta' kull kaz. Id-distinzjoni antika bejn ghemil doluz 'causam dans contractui' u ghemil doluz 'incidens in contractum' hija ormai skartata in vista tal-lokazzjoni tal-ligi. Il-Laurent jikkritikaha (loc. cit. para. 523, pg 464). Ir-Ricci hu ferm car fuq dan il-pont, u fil-komment tieghu ghall-artikolu korrispondenti tal-Kodici Taljan, li hu identiku ghal dak Malti, jghid hekk:- 'Perchè il dolo produca la nullità del contratto deve essere tale che senza di es[s]o non avrebbe avuto luogo il contratto. Questo criterio, adottato dal nostro legislatore ha bandito dal diritto patrio le sottili distinzioni che la scuola faceva tra dolo positivo e negativo, tra dolo principale e incidente. Al giudice chiamato ad applicare l'articolo 1115 poco deve interessare se il dolo siasi posto in essere con atti positivi*

o negativi, se esso abbia avuto luogo prima di iniziare le trattative del contratto durante il corso delle medesime, o se l'inganno sia caduto su ciò che è principale, ovvero su quello che è accessorio; una sola indagine esso è chiamato a fare, e questa consiste nel vedere se, ove dolo non vi fosse stato, la parte ingannata avrebbe oppur no conchiuso il contratto …'.'

"Illi fil-kawza *Alice Cassar Torregiani vs A. R. Manchè* (A.K. 17 ta' Marzu 1958 - Vol. XLII.i.126) il-Qorti tal-Appell ikkonkludiet illi f'kazijiet bhal dawn l-inganni jridu jkunu ta' natura li jistghu jaghmlu impressjoni fuq bniedem sensat, u tali li jeccedu l-limiti tal-furberija tollerata fin-negozju; ghalhekk wiehed ma jistax, fil-konsiderazzjoni taghhom, jipprexindi mill-kondizzjoni personali tal-partijiet; u fil-valutazzjoni taghhom huwa mehtieg li wiehed jara c-cirkustanzi kollha li fihom gie konkjuz in-negozju. Mill-banda l-ohra sakemm ma jkunx hemm *dolo* fil-veru sens, jew frodi, s-semplici tifhir tal-oggett u l-ezagerazzjoni tal-valur intrinsiku tieghu, wehedhom, ordinarjament mhumiex hlief is-solita xorta ta' inkoreggiment [*recte*: inkoraggiment] li fin-negozju huwa tollerat bhala '*dolus bonus*', biex dak li jkun jkompli jsahhah il-volontà tal-parti l-ohra biex tikkonkludi l-ftehim. Izda l-istess Qorti kompliet li huwa veru li l-kumpratur seta' jaghmel l-indagnijiet opportuni biex jitkixxef jekk dak li jkun qallu l-venditur kienx minnu; imma jekk ic-cirkustanzi huma tali li x-xerrej ma kellux ragunijiet biex jiddubita mill-assikurazzjonijiet tal-venditur, l-ingann jibqa' li kien il-kawza determinanti tal-bejgh, u kwindi huwa motiv ta' annullament tal-bejgh ta' dak l-oggett.

"Illi mill-provi, xhieda u dokumenti prodotti mill-partijiet din il-Qorti taghmel is-segwenti konsiderazzjonijiet. Illi fl-ewwel lok rrizulta li n-negozju kien jikkonsisti f'assenjazzjoni b'titolu ta' lokazzjoni tal-*Laundry* gestita mill-konvenuti lill-atturi u dan bhala '*going concern*' kif ukoll l-atturi kienu qed jintrabtu li jixtru l-makkinarju w attrezzi li kienu konnessi mal-istess negozju. Kwindi kienet cara l-intenzjoni tal-atturi li riedu jahdmu mill-istess fond u jkomplu bl-istess generu ta' negozju. Mhux kontestat lanqas illi l permessi ma darux fuq l-istess atturi

fiz-zmien stipulat fl-iskrittura cioè fi zmien xahrejn li saret. Irrizulta wkoll li ma jezistux il-permessi kollha necessarji fuq certu makkinarju indikat fl-istess skrittura privata.

"Illi l-atturi min-naha taghhom qed jargumentaw li l-kunsens taghhom kien vizzjat stante li gie karpit b'ghemil doluz min-naha tal-konvenuti kif ukoll moghti bi zball. Dan ghaliex il-konvenuti nonostante li kienu a konoxxenza tal-fatt li ma kellhomx permessi ghall-makkinarju kollu qalulhom li kellhom il-permessi kollha u ntrabtu li jdawruhom fuq l-atturi fi zmien xahrejn mid-data ta' l-iskrittura. Illi l-konvenuta urietilhom permess minnhom, huma fdawha u baqghu ghaddejjin bin-negozju.

"Illi mid-dokumenti esebiti (a fol. 47 tal-process; Dok. FGC1 u FGC2 a fol. 95 u 96 tal-process) li huma l-licenzji tal-Pulizija mahruga a favur il-konvenuti biex joperaw il-*laundry* fil-fond in kwistjoni u ghall-certu makkinarju hemm indikat johrog bic-car u bla ebda dubju kwalunkwe li huwa minnu li ma kienx hemm il-permessi kollha fuq il-makkinarju li kienu qed jakkwistaw l-atturi skond klawsola 5 fl-iskrittura tal-11 ta' Awissu 1994. Anzi skond Dok. FGC1 (a fol. 95 tal-process) is-sitwazzjoni ghadha hekk tant li fl-1998 fil-licenzja li ghadha tghajjat lil Nazzareno Farrugia hemm is-segwenti: '*to keep a laundry at 'Fresh and Clean Laundry' provided no nuisance be caused to neighbours. No use of existing dry cleaning machines be made before an application is cleared by the Industrial Hygiene limit* [*recte*: *Unit*] *of this department*.'

"Il-kwistjoni li ghandha quddiemha din il-Qorti hija jekk il-fatt li l-konvenuti ma informawx lill-atturi li ma kellhomx il-permessi kollha tal-makkinarju u l-attrezzi li kienu ser jigu trasferiti lilhom bhala parti mill-kera tal-azzjenda ta' *laundry* kienitx ekwivalenti ghal ghemil doluz u b'konsegwenza ta' dan kollu jekk il-kunsens tal-atturi inghatax ukoll bi zball.

"Illi ovvjament il-konvenuti qed jopponu dan kollu u fil-fatt skond huma jsostnu li fil-fatt ma ingannaw lil hadd u l-atturi messhom ghamlu l-indagni taghhom u mhux baqghu biss fuq dak li qalulhom il-konvenuti. Però kif inghad fis-

sentenzi fuq citati, hija l-opinjoni ta’ din il-Qorti li ghalkemm il-ligi ma tipproteggiex il-kredulità zejda jistghu jezistu cirkostanzi fejn min ikun qed jinnegozja ma jkollux ghalfejn jiddubita dak li kien qed jigi prezentat lilu bhala fatt, u l-fatt li jafda dak li jkun qed jghidlu l-bejjiegh ma ghandux ikun ta’ ostakolu sabiex tirnexxi azzjoni ta’ dan it-tip, iktar u iktar meta huwa principju stabbilit li l-kuntratti mhux biss ghandhom jigu esegwieti *in bona fede*, izda ghandhom jigu interpretati fl-istess b*ona fede*, u dan necessarjament jindika li ghandu jkun hemm affidament f’limitu permessibbli bejn il-partijiet li jkunu qed jaghmlu negozju.

“Illi dan kollu jiddependi fuq ic-citkostanzi u l-fattspecie tal-kaz in partikolari, u fil-kuntest tal-azzjoni odjerna jirrizulta lil din il-Qorti li l-ftehim milhuq bejn il-partijiet skond il-kuntratt pubblikat minn Nutar Pierre Falzon datat 11 ta’ Awissu 1994 kien jikkonsisti f’kera tan-negozju ta’ *laundry* ghal zmien ta’ hames snin mill-1 ta’ Awissu 1994, b’dan li kien jinkludi t-trasferiment tal-makkinarju kollu li kien hemm fl-istes fond hemm deskritt fejn kienet tithaddem din il-*laundry*, liema makkinarju huwa wkoll elenkat fi klawsola hamsa (5) tal-istess ftehim.

“Illi ma hemm l-ebda dubju wkoll li tali ftehim sar dwar azjenda u tmexxija ta’ *laundry* li kienet gjà avvjata, u bil-hsieb li l-istess l-atturi joperaw immedjatament mill-istess *laundry*, li kienu [*recte*: kien] jinkludi necessarjament it-trasferiment, almenu ghal perjodu indikat tal-permessi relattivi sabiex l-istess *laundry* tkun tista’ topera legalment.

“Illi fil-fatt fi’ klawsola erbgha (4) tal-istess ftehim u skrittura jinghad li:-

‘*Il-permessi tal-lau*[*n*]*dry u insurances jridu iduru fuq l-inkwilin fi zmien xahrejn millum u jithallsu u jigu sopportati mill-istess inkwilin*’.

“Illi ma dan wiehed jirreferi wkoll ghall-klawsola numru tmienja tal-istess kuntratt fejn jinghad li:-

‘*Kwalunkwe kuntratti illi hemm bejn is-sid u terzi rigward xoghol ta’ laundry qeghdin presenzjalment ighaddu favur l-inkwilin accettanti u kull hlas b’effett mid-data tal-1 ta’ April 1994 ikun u ghandu jigi percepit mill-inkwilin*’.

“illi ma hemm l-ebda dubju li fl-isfond ta’ dan kollu l-permessi relattivi kemm sabiex l-istess azjenda topera bhala *laundry*, kif ukoll li l-makkinarju indikat fl-istess kuntratt, li kien jifforma parti necessarja w essenzjali ghall-operazzjoni ta’ tali azjenda, ikun kopert bil-permessi relattivi, kien ta’ importanza massima, u dan huwa wkoll rifless mill-valur moghti mill-istess attrezzaturi fl-ammont ta’ wiehed u hamsin elf lira Maltija (Lm51,000) liema ammont ma kienx qed jiehu biss in konsiderazzjoni l-valur intrinsiku tal-istess oggetti, izda wkoll il-fatt li tali magni setghu jigu operati skond il-ligi, w allura koperta bil-permessi, sabiex topera l-istess azjenda.

“Illi dan ghandu sinifikat ukoll partikolari meta wiehed jikkonsidra li din kienet kirja ta’ azjenda li kienet qed topera, li l-istess atturi kellhom jidhlu ghall-gestjoni taghha immedjatament, tant li gie moghddi lill-atturi x-xoghol li l-istess azjenda kellha gjà pendenti mal-klijenti taghha u li kienu dahlu fihom il-konvenuti, u dan huwa wkoll rifless fit-terminu qasir li ssemma fl-istess kuntratt sabiex iduru l-istess permessi, u cjoè zmien ta’ xahrejn.

“Illi ma hemm l-ebda dubju li fl-isfond ta’ dan kollu u bil-mod kif inhu redatt l-istess kuntratt il-permessi kienu fattur importanti hafna fl-ambitu ta’ dan in-negozju u mill-istess skrittura ma jidhirx li giet anticipata mill-partijiet xi diffikoltà sabiex tali permessi iduru ghal fuq l-atturi, ghaliex kieku din kienet tissemma u wkoll ma kienx jinghad li tali permessi kellhom iduru fuq l-atturi biss fi zmien xahrejn. Dan apparti li tali klawsola numru erbgha (4) tippresumi b’mod car li tali permessi jezistu kemm fuq l-azjenda u kemm bhala makkinarju, iktar u iktar meta wara l-istess klawsola hemm elenkati l-iktar attrezzaturi importanti ghat-tmexxija tal-istess *laundry*.

“Illi ghalhekk l-atturi, in vista ta’ dawn id-dettalji indikati fl-istess kuntratt kienu gustifikati li jahsbu u jippresumu li l-

permessi kollha kienu in ordni u ma kien hemm l-ebda diffikultà dwarhom, u dan meta la l-konvenuta u lanqas is-sensar Charles Cassar qatt ma qajmu dubji dwar l-istess. Fl-isfond ta’ dan kollu ma huwiex kaz li din tigi kkunsidrata bhala kredulità zejda da parte tal-atturi, kemm minhabba dak premess u kemm minhabba l-principju fl-interpretazzjoni w esekuzzjoni tal-kuntratti li l-partijiet dejjem ghandhom jagixxu ma’ xulxin *in bona fede*.

“Illi ma hemm l-ebda dubju mid-dokumenti esebiti li l-licenzji relattivi ma dahrux fuq l-atturi, u wkoll li whud jekk mhux il-maggoranza tal-makkinarju elenkat fl-istess ftehim ma kienx kopert mill-permessi relattivi w allura dan ippregudika sew l-operazzjoni tal-istess azjenda, stante li kif kienet din adebita kienet qed tithaddem, certament mill-atturi ghaz-zmien li din kienet gestita minnhom, b’mod illegali ghaliex ma kienetx debitament regolata bil-permessi relattivi u necessarji ghall-operazzjoni taghha.

“Illi din il-Qorti lanqas ghandha dubju li l-konvenuti kienu jafu x’permessi kellhom u li tali permessi ma kienux ikopru l-makkinarju kollu, u nonostante dan jidher li dwar l-istess ma qalu xejn lill-atturi, anzi jidher li certament mhux b’sens ta’ *bona fede* intrabtu li l-permessi jduru fuq l-atturi, u dan ovvjament sabiex l-atturi jkunu jistghu jhaddmu l-istess azzjenda, haga li kienu jafu li ma setghux jaghmlu la darba l-makkinarju kollu ma kienx kopert.

“Illi huwa veru li l-kuntratt bejn il-partijiet jitkellem fuq il-permessi tal-*laundry*, però fil-kaz odjern dan necessarjament ghandu jkopri l-uzu tal-makkinarju necessarju w indikat fl-istess ftehim ghall-operazzjoni tal-istess *laundry*, stante li minghajr l-istess makkinarju l-istess azjenda ma tistax tithaddem, u fil-fatt il-prezz tal-istess attrezzaturi ndikat fl-istess kuntratt, liema magni kienu qed jigu trasferiti lill-atturi, kien wiehed li jirrifletti l-kopertura bil-permessi tal-istess oggetti, u mhux biss il-valur intrinsiku taghhom, tant li l-atturi sostnew li tali apparat wahdu u bl-installazzjoni ma kienx jiswa iktar minn hmistax-il elf lira Maltija (Lm15,000) meta l-prezz fuq il-kuntratt kien ta’ wiehed u hamsin elf lira Maltija

(Lm51,000) u tali prezz fih innifsu jindika li ma kienx hemm problemi dwar l-istess makkinarju.

“Illi f’dan il-kuntest allura jsegwi li l-konvenuti kienu jafu x’permessi kellhom fuq l-istess makkinarju u wkoll li huma kienu jafu li ma kellhomx il-permessi kollha necesarji ghall-makkinarju li kienu qed ibieghu skond il-klawsola hamsa (5) tal-kuntratt. Kienu jafu wkoll li l-atturi kellhom kull intenzjoni li jkomplu jahdmu fil-fond bl-istess generu ta’ negozju u li l-makkinarju li ma kienx kopert bil-permessi kien necessarju ghat-thaddim ta’ l-istess *laundry*. Huwa ovvju illi li kieku l-atturi kienu a konoxxenza ta’ dan kollu ma kienux jikkuntrattaw u kwindi kien dan l-aggir [*recte*: agir] tal-konvenuti li wassalhom biex jaghtu l-kunsens taghhom, u fl-opinjoni tal-Qorti ghalhekk dan ifisser li l-konvenuti agixxew b’*dolo* fil-konfront tal-atturi u din il-Qorti, abbazi tal-provi prodotti tinsab ukoll konvinta li kieku l-atturi kienu konoxxenti tal-fatti veri dwar il-permessi ma kienux jidhlu ghall-istess negozju u ghalhekk f’dan il-kuntest l-ewwel zewg talbiet attrici ghall-annullament tal-istess kuntratt bejn il-partijiet tal-11 ta’ Awissu 1994 pubblikat min-Nutar Pierre Falzon ghandha tigi [*recte*: ghandhom jigu] milqugha abbazi tal-artikoli 974 u 981 tal-Kap 16 minhabba eghmil doluz prattikat mill-konvenuti ghad-dannu tal-atturi.

“Illi huwa veru li l-konvenuti argumentaw li l-atturi ma hallsuhomx il-hames t’elef lira Maltija (Lm5,000) kif imnizzel fl-iskrittura fiz-zmien stipulat cioè ta’ hamsa u erbghin (45) gurnata mill-1 ta’ April 1994 imma kien biss fil-15 ta’ Ottubru 1994 li hallsuhom u qieshom gabu skuza b’hekk. Izda anke kieku ghall-grazzja tal-argument huma kienu gustifikati li ma jdawwrux il-permessi qabel il-gurnata li thallsu, (haga li ma tirrizultax li hija korretta legalment, apparti rimedji ohra li kellhom il-konvenuti) zgur li wara dik id-data ma kien hemm xejn li jzommhom li jaghmlu dan. Lanqas il-fatt li wara certu zmien l-atturi bdew jaqsmu l-pagamenti pattwiti u jhallsu f’darbtejn l-ammont dovut minnhom kull xahar ghax kif qalet il-konvenuta stess fl-*affidavit* taghha l-atturi kienu pjuttost regolari fil-hlas qabel. Fi kwalunkwe kaz, apparti l-fatt li dan ma jimpingi bl-ebda mod fuq il-kwistjoni odjerna u

mertu tal-kawza odjerna, min-naha taghhom, il-konvenuti kienu ilhom li kisru l-ftehim, statne li l-permessi qatt ma kienu daru fuq l-atturi.

“Illi l-konvenuti ppruvaw ukoll jiskuzaw lilhom infushom billi jghidu li marru flimkien mal-atturi d-Depot tal-Pulizija biex jaqilbu l-permessi però l-Pulizija talbu xi karti minghand l-atturi li skond huma qatt ma waslu. Dan però bl-ebda mod ma gie ippruvat.

“Illi ghalhekk l-unika konkluzjoni plawsibbli f’dawn ic-cirkostanzi hija li l-kunsens tal-atturi moghti fuq l-iskrittura premessa kien vizzjat stante li kien karpit b’ghemil doluz mill-konvenuti a dannu tal-atturi minhabba l-inganni da parti taghhom li minghajrhom l-atturi ma kienux jikkuntrattaw.

“Konsegwentement l-istess kuntratt ta’ lokazzjoni u trasferiment ta’ mobbli huwa null u bla effett.

“Illi fl-opinjoni tal-Qorti t-talba attrici abbazi ta’ zball da parte tal-atturi ma tirrizultax.

“Illi konsegwenza ta’ dan kollu huwa li l-istess atturi ghandhom fl-ewwel lok jigu rifuzi l-ammonti li huma hallsu lill-konvenuti abbazi tal-istess ftehim u dawn jikkonsistu fis-segwenti:-

(a)	Kirjiet imhallsa fuq l-istess fond.	Lm 4,380
(b)	Akkont tal-prezz ta’ makkinarju u avvjament	Lm25,000
TOTAL		Lm29,380

“Illi *ai termini* tal-ligi l-konvenuti huma wkoll responsabbli ghad-danni sofferti mill-atturi u dan jikkonsisti fit-telf li l-istess atturi soffrew fl-investiment taghhom u wkoll fit-telf ta’ profitt li l-istess atturi soffrew minhabba li kellhom itemmu hesrem in-negozju taghhom.

“Illi mill-provi prodotti jirrizulta li l-atturi allegaw li huma xtraw bi tnejn u ghoxrin elf lira Maltija bjankerija

(Lm22,000) li minhabba li huma waqqfu negozju huma kienu kostretti jbieghu bil-prezz ta' hdax il-elf lira Maltija (Lm11,000) u dan apparti li bdew jiggeneraw xoghol fl-ammont ta' sittin elf lira Maltija (Lm60,000) fis-sena li kellhom iwaqffu hesrem, però provi dwar l-istess a sodisfazzjon tal-Qorti, u fil-grad rikjest mill-ligi ma ngabux f'dan ir-rigward u allura din il-Qorti tichad is-sitt (6) u seba' (7) talba attrici."

Rat ir-rikors ta' l-appell tal-konvenuti illi bih, ghar-ragunijiet hemm esposti, talbu hekk:
"… li din l-Onorabbli Qorti joghgobha tirrevoka s-sentenza moghtija fis-27 ta' Frar 2003 mill-Prim'Awla tal-Qorti Civili fil-kawza fl-ismijiet premessi, billi tilqa' l-eccezzjonijiet tal-esponenti appellanti, u tichad it-talbiet attrici. Bl-ispejjez taz-zewg istanzi kontra l-atturi appellati";

Rat ir-risposta ta' l-appell ta' l-atturi illi biha, ghar-ragunijiet hemm esposti, talbu illi s-sentenza appellata tigi konfermata bl-ispejjez taz-zewg istanzi kontra l-konvenuti appellanti;

Ezaminat l-atti kollha tal-kawza;

Trattat l-appell;

Ikkunsidrat:

Illi fil-paragrafu enumerat hamsa (5) tar-rikors ta' appell jinghad hekk (fol. 242):
"Illi l-aggravji [kontra s-sentenza appellata] jikkonsistu f'illi l-ewwel Qorti ma kienitx korretta meta kkonkludiet li l-kuntratt ta' lokazzjoni u l-bejgh tal-makkinarju kien vizzjat minhabba zball u minhabba qerq";

Ikkunsidrat:

Illi huwa utili illi, qabel xejn, jigi precizat illi dak allegat mill-atturi fis-segwenti premessi ta' l-att ta' citazzjoni odjern (fol. 2 *tergo*):

"Peress illi … l-istess permessi ghal dan in-negozju kellhom jduru a favur tal-atturi zmien xahrejn mid-data tal-istess kuntratt;
…;

"Peress illi l-konvenuti naqsu mhux talli li jdawwru l-permessi tan-negozju in kwistjoni zmien xahrejn mid-data tal-kuntratt izda sahansitra ghadhom sal-gurnata tallum ma dawrux l-imsemmija permessi";

huwa irrilevanti ghall-finijiet tad-determinazzjoni tat-talbiet attrici. Dana ghaliex permezz ta' l-ewwel (1) talba taghhom - it-talbiet l-ohra attrici huma kollha konnessi ma' u dipendenti minn l-ewwel (1) talba - l-atturi qed jitolbu illi jigi dikjarat (fol. 2A):
"… illi l-kunsens moghti fuq l-istess kuntratt jinsab vizzjat *ai termini* tal-artikoli 974, 976(1) u 981 kap 16 tal-Ligijiet ta' Malta …" (sottolinear ta' dina l-Qorti);

Ma hemmx dubbju illi l-obbligu ghat-trasferiment ta' l-imsemmija permessi jemergi mill-patt numru erbgha (4) tal-kuntratt dokument 'A' (fol. 8 sa 12) u, ghalhekk, kif jghidu tajjeb il-konvenuti fir-rikors ta' appell taghhom ghar-rigward tad-dewmien sabiex isir l-imsemmi trasferiment (fol. 243, paragrafu enumerat 17):
"… ir-rimedju ghal dewmien fl-ezekuzzjoni ta' obbligi kontrattwali huwa iehor [*i.e.* ma huwiex dak imfittex permezz ta' l-ewwel talba attrici]";

Ikkunsidrat:

Illi, fil-fehma ta' dina l-Qorti, l-ezitu ta' dan l-appell jiddependi primarjament u principalment fuq ir-risposta ghas-segwenti domanda: meta l-atturi iffirmaw il-kuntratt dokument 'A' fuq imsemmi kienu raw il-permessi ghat-thaddim tal-*laundry* in kwistjoni imsemmija fl-istess kuntratt? Huwa necessarju illi, qabel ma tinghata risposta ghal din id-domanda, jigi konstatat illi mill-atti processwali jirrizulta illi meta gie konkluz il-kuntratt in kwistjoni kien hemm vigenti zewg permessi illi jirrigwardaw il-*laundry* relativa. Dawn il-permessi huma dawk illi jirrizultaw minn fol. 47 (b'kopja a fol. 96) u minn fol. 95. L-ewwel permess

jirrigwarda l-makkinarju illi jista’ jithaddem u t-tieni wiehed jirrigwarda il-gestjoni ta’ *laundry*. Dan konstatat, dina l-Qorti ma tezitax illi tghid illi hija konvinta illi qabel ma gie iffirmat l-imsemmi kuntratt il-konvenuti - jew, ahjar, il-konvenuta - urew dawn il-permessi lill-atturi. F’dan ir-rigward ghandu jinghad illi filwaqt illi l-konvenuta Maryanne Farrugia fl-*affidavit* taghha tghid b’mod inekwivoku (fol. 43) - u ma hemm ebda raguni ghala ma ghandhiex titwemmen:
“Irrid nghid ukoll illi lill-atturi kont urejthom il-permessi li kelli sa dakinhar tant li fl-istess skrittura konna qbilna li ndawrulhom dawn l-istess permessi flimkien ma’ l-*insurances*”,

l-atturi illi xehdu, jigifieri Joseph Vella u Joseph Zammit, ma jaqblux bejniethom dwar l-istess materja. Infatti, filwaqt illi l-attur Joseph Zammit baqa’ dejjem isostni illi sakem gie iffirmaqt il-kuntratt il-konvenuti ma urewh ebda permess, mit-traskrizzjoni tal-kontroezami ta’ l-attur Joseph Vella - kondott fid-disgha (9) ta’ Jannar, 2002 - jirrizulta dan (fol. 134-5):
“*Dr Philip Sciberras*:
Jigifieri [l-konvenuta] urietilkom li kellha xi permessi?

Xhud:
Permess <u>urietilna wiehed</u>” (sottolinear ta’ dina l-Qorti);

Tajjeb illi jigi innotat il-plural fil-kelma “urietilna”. Dina l-Qorti ma ghandha ebda dubbju illi l-attur Joseph Vella b’hekk kien qed jirreferi ghalih innifsu <u>u ghall-attur Joseph Zammit</u>;

Hemm ragunijiet ohra ghaliex dina l-Qorti ma tatix affidament lill-attur Joseph Zammit - illi dwaru hemm qbil illi n-negozjati illi wasslu ghall-iffirmar tal-kuntratt in kwistjoni gew kondotti principalment minnu. Dawn huma:

(i) Kwazi fil-bidunett tal-kontroezami tieghu tal-hmistax (15) ta’ Dicembru, 1999 l-attur Joseph Zammit jghid hekk (fol. 109):
“Qabel ma dhalna fil-post ahna tlabna lill-konvenuti biex juruna l-permessi biex nassiguraw li kollox kien *in regola*

izda dawna l-permessi baqghu ma urewhomniex. Ahna lanqas gejna murija dawn il-permessi meta iffirmajna l-iskrittura [*recte*: il-kuntratt]. Ahna bqajna ninsistu ghall-permessi u fl-iskrittura konna irrizervajna li l-permessi li kien hemm ezistenti ikunu permessi li jkopru kollox" (sottolinear ta' dina l-Qorti);

Fil-kuntratt in kwistjoni ma saret ebda rizerva simili;

(ii) L-attur Joseph Zammit jikkontradici lilu innifsu. Infatti, mit-traskrizzjoni ta' sitta u tletin (36) pagina tal-kontroezami ta' l-erbgha u ghoxrin (24) ta' Jannar, 2001 ta' l-attur Joseph Zammit, kondott quddiem l-ewwel Qorti - liema traskrizzjoni giet inkorporata fl-atti processwali fuq insistenza ta' dina l-Qorti fl-udjenza tas-7 ta' Lulju 2006 (ara verbal fol. 256) - jirrizulta illi dan l-attur qal hekk (fol. 287):
"… Jiena ghidt u nerga nghid li kull ma kollna [*recte*: konna] wara fil-pagamenti huwa xahar wiehed, sa meta sirna nafu li permessi ma kienx hemm. Imbaghad hemm waqafna totalment ma nhallsu" (sottolinear ta' dina l-Qorti);

Mill-atti processwali jirrizulta illi l-ahhar tentattiv ta' hlas illi ghamlu l-atturi lill-konvenuti kien permezz ta' *cheque* datat tlieta u ghoxrin (23) ta' Dicembru, 1995 (fol. 48A). Però, jidher illi l-attur Joseph Zammit nesa illi fl-*affidavit* tieghu (fol. 25 sa 30), illi huwa ikkonferma bil-gurament fil-hamsa u ghoxrin (25) ta' Frar, 1997, huwa qal illi huwa sar jaf illi parti mill-makkinarju ma kienitx koperta bil-permess ghall-habta tal-bidu tas-sejf ta' l-1995 (ara paragrafi enumerati 12 u 13 ta' l-*affidavit*, fol. 26 u 27);

Ikkunsidrat:

Stabbilit illi, kif già inghad, qabel ma gie iffirmat il-kuntratt in kwistjoni il-konvenuti urew il-permessi vigenti lill-atturi, isegwi illi l-atturi - qabel l-iffirmar - kienu jafu liema makkinarju illi kienu ser jixtru kien kopert b'permess illi jista' jithaddem fil-*laundry* in kwistjoni. Dan qed jinghad ghaliex fid-dokument a fol. 47 jinghad:

"*Nazzareno Farrugia* [il-konvenut] … *is hereby licensed to To operate (4) four washing machines at 17KW each and 5 tumble Dryers of 10 KW each* …";

Ghalhekk ma jistax jinghad illi, kwantu ghal xi makkinarju mibjugh illi ma kienx kopert b'permess, il-konvenuti qarrqu bl-atturi. Huwa possibbli illi l-atturi iffirmaw il-kuntratt in kwistjoni ghaliex hasbu ("zball ta' fatt", art. 976, Kap. 16) illi l-makkinarju mibjugh kien kollu kopert bil-permess mehtieg. Jekk gara hekk, però, kienu l-atturi stess illi inducew lilhom infushom f'dan l-izball ghaliex ma ezaminawx sewwa id-dokument a fol. 47;

Konsegwentement - u kuntrarjament ghal kif ikkonkludiet l-ewwel Qorti fis-sentenza appellata - l-atturi ma rnexxilhomx jippruvaw illi meta huma iffirmaw il-kuntratt in kwistjoni il-kunsens taghhom kien vizzjat *ai termini* ta' l-artikoli 974, 976(1) u 981 tal-Kodici Civili, invokati mill-istess atturi bhala bazi ghall-akkoljiment ta' l-ewwel (1) talba taghhom. Ghalhekk, din it-talba ma tistax tintlaqa' u, per konsegwenza, anqas jistghu jintlaqghu it-talbiet l-ohra attrici. Ghalhekk ukoll, hemm lok ghall-akkoljiment ta' l-appell u ghar-revoka tas-sentenza appellata;

Ghal dawn il-motivi tipprovdi dwar l-appell billi tirrevoka s-sentenza appellata u billi, minflok, tilqa' l-ewwel (1) eccezzjoni tal-konvenuti u tichad it-talbiet attrici;

Tordna illi l-ispejjez kollha tal-kawza, kemm ta' l-ewwel istanza u kemm ta' din l-istanza, jigu sopportati mill-atturi appellati.

< Sentenza Finali >

---------------------------------TMIEM---------------------------------